

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Allmänna byrån, stabsenheten, Rk1c

Beslutande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Föredragande
Senior rättssakkunnig
Niclas Slotte

Justerat
Omedelbart

.....

Nr 2

Brev till de nordiska samarbetsministerrarna och Nordiska ministerrådet gällande gränsbestämmelser.

ÅLR 2021/1178

3 Rk1c

Landskapsregeringen beslöt tillskriva de nordiska samarbetsministrarna och Nordiska ministerrådet enligt Bilaga 1.

Till de nordiska samarbetsministrarna samt
Nordiska ministerrådet

Hänvisning

Kontaktperson

Ärende

INSPEL FRÅN ÅLAND GÄLLANDE GRÄNSRESTRIKTIONER OCH TESTNING VID GRÄNSERNA

Den pågående pandemin har slagit hårt mot Norden och våra befolkningar. De stängda gränserna och krav på testning och karantän vid inresa i kombination med resebegränsningarna inom Norden riskerar nu att ytterligare bli en hård prövning för oss alla men värst drabbas de som bor i gränsregionerna.

De strukturer som byggts upp genom det mångåriga nordiska samarbetet och den grundläggande rätten våra innevånare haft att fritt röra sig över de nordiska gränserna får inte skadas av de åtgärder som nu vidtas. Det är viktigt att livet för dem som bor i gränsregionerna påverkas så lite som möjligt. De flesta i gränsregionerna har inrättat sina liv utgående från att det ska gå att leva i gränsregionen utan att reflektera över om de för tillfället befinner sig på den ena eller andra sidan av en gräns.

Åland har starka band både västerut i förhållande till Sverige och österut i förhållande till Finland. Åland med sin geografiska placering mitt emellan Finland och Sverige har en omfattande arbetskraftspendling som är nästan lika stor som den i gränskommunerna i norra Finland. Åland med ca 0,54 procent av Finlands befolkning står för nästan 15 procent av arbetskraftspendlingen till annat nordiskt land. Handelsutbytet och turismen är omfattande samt många studerande reser över gränsen mellan Åland och Sverige. Över 60 % av de åländska studerandena utanför Åland studerade i Sverige 2019. Dessutom har flyttningsrörelserna mellan Åland och Sverige varit omfattande, vilket medfört att det finns släkt- och familjeband som spänner över gränsen.

Sammantaget leder nuvarande situation med de gränsrestriktioner och krav på testning som införts till en ohållbar situation för Ålands del.

Åland har hela tiden fokuserat smittskyddet vid gränserna på information och frivillighet under ansvar. Såväl Finlands regerings beslut om att förbjuda inresa för medborgare från andra nordiska länder som liknande beslut i andra länder, nu senast Sverige, har kraftigt minskat resandet och pendlandet till och från Åland. Trots detta motsvarar antalet gränspassager bara från Sverige till Åland under andra halvåret 2020 mer än dubbelt Ålands befolkning. Den lokala epidemisituationen har ändå hela tiden hållits under kontroll genom information om allmänna skyddsåtgärder, rekommendation om frivillig karantän efter inresa från riskområden, god tillgång till testning för dem som insjuknar och rigorös smittspårning.

Även utan masstestning av inresande eller tvingande karantänbeslut enligt smittskyddslagen har de få fallen bland inresande inte förorsakat någon omfattande smittspridning. Incidenstalen på Åland har varit låga och samhällssmittan begränsad sedan pandemins början. Ett ytterligare indirekt kvitto på att det inte förekommit något signifikant "läckage" av smitta, t.ex. från symptomfria inresande som inte screenats vid gränsen, är att ingen över 80 år insjuknat, ingen har krävt vård i respirator, ingen har dött av eller med covid-19 och ingen smitta har nått in i sjukvården eller äldreboende.

Det har hela tiden varit mycket lägre förekomst av covid-19 bland inresande från Sverige till Åland än bland personer i Sverige under samma tidsperiod. Detta tyder på att nationsincidensen är en dålig indikator på förekomsten av sjukdomen bland inresande från ett visst land. Vilka miljöer personen varit i, vem hen har träffat och hur hen bettet sig innan och under resan har större betydelse än landets färg på en riskkarta. Vi bedömer därför att harmonisering av nationella smittskyddsåtgärder, gemensamma principer för gränshinder och gränsöverskridande smittspårning har större effekt och mycket mindre skadeverkningar än inreseförbud, masstestning och tvingande karantän.

Nordiska ministerrådet måste enligt vår mening ta tag i denna situation och bistå de nationella hälsomyndigheterna i syfte att koordinera och samordna en gemensam nordisk kamp mot pandemin med öppna gränser mellan de nordiska länderna.

I detta arbete är det viktigt att EUs strategi för gemensamma och harmonierande gränsåtgärder följs av de nordiska länderna, särskilt i gränsregionerna (2020/0256(NLE - <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11689-2020-REV-1/en/pdf>). Det är lika viktigt att även följa principerna för åtgärder inom Världshälsoorganisationens Internationella hälsoregleringen (WHO 2005- <https://www.who.int/publications/i/item/9789241580410>), vilken ratificerats av samtliga nordiska länder.

Nordisk samarbetsminister

Annette Holmberg-Jansson

Senior rättssakkunnig

Niclas Slotte

FÖR KÄNNEDOM: Ålands lagting, Självstyrelsepolitiska nämnden
Ålands lagting, Ålands delegation i Nordiska rådet